በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት
ሰበር ሰሚችሎት

የሰበር መ/ቁ/202092

ሐምሌ 30 ቀን 2013 ዓ.ም

ዳኞች፡ ብርሃኑ አመነው

ተሾመ ሽፈራው

ሀብታሙ እርቅይሁን

ብርሃኑ መንግስቱ

ነፃነት ተገኝ

አመልካች ፡ ግርማ ለገሠ ተምትሜ፡- ቀረቡ

ተጠሪ፡ የፐብሊክ ሰርቪስ ሠራተኞች ትራንስፖርት አገልግሎት ድርጅት፡- አልቀረቡም

መዝገቡ ተመርምሮ የሚከተለው ፍርድ ተሰጥቷል፡፡

ፍርድ

ጉዳዩ የአሰሪና ሠራተኛ ክርክርን የሚመለከት ሲሆን ክርክሩ የተጀመረው በፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት ሲሆን የአሁኑ አመልካች ከሳሽ ፤የአሁኑ ተጠሪ (ተከሳሽ) በመሆን ተከራክረዋል፡፡አመልካች በተጠሪ ድርጅት ውስጥ ከጥር 13 ቀን 2008 ዓ.ም ጀምሮ በሾፌር ስራ መደብ ላይ እየሰራሁ እያለሁ ተጠሪ ድርጅት የጡረታ መውጫ ጊዜህ ከሐምሌ 1 ቀን 2011 ዓ.ም ጀምሮ መሆኑን በቁጥር ፕ/ሰ/ድ/386/2011 በቀን 18/11/2011 ዓ.ም ስራዬን እንዳቆም በደብዳቤ በግለጸልኝ መሰረት አስፈላጊውን ፎርማሊቲ አሟልቼ ስራዬን ከለቀቅኩኝ በኋላ ጡረታ ሚኒስቴር በመመላለስ የጡረታ አበል ለመቀበል እንዲችል በምጠይቅበት ጊዜ የጡረታ መውጫ ጊዜዬ ሐምሌ 1 ቀን 2011 ዓ.ም ሳይሆን ከሐምሌ 1 ቀን 2013 ዓ.ም መሆኑን ገልጸውልኝ ወደ ስራዬ እንዲመለስ ጡረታ ሚኒስቴር ለተጠሪ ሲጽፍ ተጠሪ ድርጅት ወደ ስራ እንዲመለስ እና ደመወዝ እንዲከፈለኝ ሲጠይቅ ፍቃደኛ ባለመሆኑ የጡረታ መውጫ

ማስታወሻ፡ - ይህ የሰበር ችሎት ውሳኔ ሰነድ ለጥናትና ምርምር ሥራ ወይም ለማንዛቤ እንጂ
ለፍርድ አፈጻጸም ዓላማ አያገለግልም

ጊዜዬ እስኪደርስ ወደ መደበኛ ስራዬ እንዲመልሰኝ እና የተቋረጠብኝ ደመወዝ እና ጥቅማ ጥቅም እንዲከፈለኝ እንዲወሰንልኝ የሚል ዳኝነት ያቀረበ ሲሆን ተጠሪ በበኩሉ የሰጠው መልስ የአመልካች ሥራ የተቋረጠው በተጠሪ ጥፋት ሳይሆን አመልካች ሲቀጠር የሕይወት ታርክ ቅጽ ሲሞላ የተወለደበት ቀን ራሱ የሞላው መሰረት ተድረጎ ስህተት የተፈጠረው አመልካች በሌላ ድርጅት ሲቀጠር የሞላው የትውልድ ዘመን እና በተጠሪ ድርጅት ሲቀጠር የሞላው የትውልድ ዘመን ሲጣራ የጡረታ እድሜ ያልደረሰ መሆኑን የጡረታ ሚኒስቴር ያረጋገጠ ሲሆን ተጠሪ ድርጅትም ከመስከረም 27 ቀን 2012 ዓ.ም ስራ እንዲጀምር ቢጠየቁም ውዝፍ ደመወዝ ካልተከፈለኝ በማለት ፍቃደኛ ሳይሆን ቀርቷል፡፡ ስለዚህ ወደ ስራ ቢመለስ ተቃውሞ የለንም፤ ላልሰራበት ጊዜ ደመወዝ እንዲከፈለው የጠየቀው ውድቅ እንዲሆን በማለት መከራከሩን መዝገቡ ያሣያል፡፡

ፍ/ቤቱም የግራ ቀኝ ክርክር እና ማስረጃ መርምሮ ወደ ስራው እንዲመለስ የተባለው ተጠሪም ተቃውሞ የሌለው በመሆኑ ተጠሪ ድርጅት አመልካችን ወደ መደበኛ ስራቸው እንዲመልሱ በማለት ሲወስን ውዝፍ ደመወዝ በተመለከተ የአመልካች የጡረታ መውጫ ጊዜ ላይ ስህተት የተፈጠረው አመልካች በሞሉት የሕይውት ታሪክ ስለመሆኑ እና ወደ ስራ እንዲመለሱ በተደጋጋሚ ጥሪ ተደርጎላቸውም ፍቃደኛ አለመሆናቸውን አስረድተዋል፣ ስለዚህ የአሰሪና ሰራተኛ አዋጅ 377/96 አንቀጽ 54(1) ደመወዝ የሚከፈለው ለተሰራ ስራ ብቻ እንደሆነ የሚደነግግ ሲሆን አመልካች በራሳቸው ጉድለት ላልሰሩበት ጊዜ ያለውን ደመወዝ ይከፈለኝ በማለት ያቀረቡት መከራከሪያ ተቀባይነት የለውም በማለት ውሳኔ ሰጥቷል፡፡

አመልካች በዚህ ውሳኔ ቅር በመሰኘት ለፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት ይግባኝ ያቀረበው ሲሆን ፍ/ቤቱም ጉዳዩን መርምሮ የተሰጠው ውሳኔ የህግም ሆነ የፍሬ ነገር ግድፈት አልተገኘበትም በማለት ይግባኙን በፍ/ስ/ስ/ህ/ቁ 337 መሰረት ሰርዞበታል፡፡

አመልካች በውሳኔው መሰረታዊ የህግ ስህተት ተፈጽመዋል በማለት ለዚህ ሰበር ሰሚ ችሎት ያቀረቡት አቤቱታ ይዘት ባጭሩ፤ተጠሪ የጡረታ መውጫ ጊዜዬን ከሀምሌ 01 ቀን 2011 ዓ.ም ጀምሮ መሆኑን ሀምሌ 18 ቀን 2011 ዓ.ም በደብዳቤ ሲያሳውቀኝ ከጡረታ ሚኒስቴር ሳያረጋግጥ ነው፣ አንድ ሰራተኛ ለጡረታ ሲዘጋጅ አሰሪው ከ3 እና 4 ወራት አስቀድሞ ለማህበራዊ ዋስትና ኤጀንሲ አመልክቶ ኤጀንሲውም ትክክለኛ መሆኑን አረጋግጦ የጡረታ መለያ ቁጥር አስቀድሞ ተሰጥቶት በደብዳቤ የሚያሳውቅ ሲሆን ተጠሪ ይህንን ሳያደርግ ከስራ ማስወጣቱ አግባብ የሌለው ሲሆን የጡረታ ሚኒስቴር መስከረም 26 ቀን 2012 ዓ.ም ተጠሪን በደብዳቤ ያሳወቀው ሲሆን ይህንን ካወቀ በኋላም ወደ ስራ ለመመለስ ፍቃደኛ ባለመሆኑ በስር

ፍ/ቤት ገልፀን እያለ ይህንን ሳይመረምር ደመወዝ አይከፈልም ማለቱ ስህተት ነው፡፡ ስለዚህ ተጠሪ የጡታ መውጫ ጊዜ እርግጠኛ ሳይሆን ጡረታ ውጣ ብሎኝ ለከፍተኛ እንግልት እና ችግር ዳርጎኝ ያለደመወዝ ወደ ስራ እንዲመለስ የተሰጠው ውሳኔ መሰረታዊ የህግ ስህተት በመሆኑ ከሐምሌ 01 ቀን 2011 ዓ.ም ጀምሮ ስራ እስከ ጀመርኩበት ድረስ ያልተከፈለኝ ደመወዝ እና ጥቅማ ጥቅም እንዲከፈለኝ እንድወሰንልኝ በማለት አመልክተዋል፡፡

የአመልካች አቤቱታ ተመርምሮ በዚህ ጉዳይ የሰበር አመልካች የጡረታ ጊዜወ ሳይደርስ መውጣቱ ከመረጋገጡ አኳያ የስር ፍ/ቤቶች ተጠሪው ውዝፍ ደመወዝ የመክፈል ሀላፊነት የለበትም የመባሉን አግባብነት ለማጣራት ጉዳዩ ለሰበር ችሎት ያስቀርባል ተብሎ ተጠሪ መልስ እንዲሰጥ ታዟል፡፡

ተጠሪ ያቀረበው መልስ ባጭሩ አመልካች በተጠሪ ድርጅት ሲቀጠር የተወለደበት ቀን በአግባቡ መሙላት ሲገባው በቀድሞ መ/ቤት የሞላውን የትውልድ ቀን የተለየ የትውልድ ዘመን በመሙላቱ በራሱ ችግር የተፈጠረ ስህተት ነው፡፡ ተጠሪም አመልካች በሞላው የትውልድ ዘመን መሰረት የጡረታ መውጫ ጊዜ ስለደረሰ ለአመልካች እና ለጡረታ ሚኒስቴር በማሳወቅ ሰነዶቹን አደራጅቶ የላከው ሲሆን አመልካች በራሱ በሞላው ታሪክ የጡረታ ጊዜ ስለደረሰ የስራ ውል የተቋረጠ እንጂ ተጠሪ የፈፀመው ስህተት የለም፣ የጡረታ ማህበራዊ ኤጀንሲ ባደረገው ማጣራት በሌላ መ/ቤት በሞላው የትውልድ ዘመን የአመልካች የጡረታ መውጫ ጊዜ ሐምሌ 2013 ዓ.ም እንደሆነ መስከረም 26 ቀን 2012 ዓ.ም በደብዳቤ ባሳወቀን መሰረት አመልካች ወደ ስራ እንዲመለስ ሲጠየቅ የሀምሌ፣ ነሐሴ እና መስከረም ወር ደመወዝ ካልተከፈልኝ በማለት ፍቃደኛ ሳይሆን መቅረቱ በስር ፍ/ቤት በሰነድ እና በሰው ምስክሮች ተረጋግጦ የውዝፍ ደመወዝ ጥያቄ ውድቅ መደረጉ መሰረታዊ የህግ ስህተት የለውም፣ ስለዚህ አመልካች በራሱ ምክንያት ስራ አልሰራም በማለት ላልሰራው ስራ ደመወዝ እንዲከፈለው የጠየቀው የስር ፍ/ቤቶች ውድቅ ማድረጋቸው የህግ ስህተት የለዉም ተብሎ እንዲፀና ተከራክረዋል፡፡አመልካቾች አቤቱታቸውን የሚያጠናክር የመልስ መልስ አቅርበው ከመዝገቡ ጋር ተያይዟል፡፡

የጉዳዩ አመጣጥ እና የግራቀኙ ክርክር አጠር አጠር ባለመልኩ ከላይ የተመለከትነው ሲሆን ጉዳዩ ለሰበር ያስቀርባል ከተባለበት ጭብጥ አንጻር የስር ፍርድ ቤት ውሳኔ አግባብነት ካላቸው ድንጋጌዎች ጋር በማገናዘብ መርምረናል፡፡መዝገቡን መርምረን እንደተገነዘብነዉ አመልካች ለስር ፍርድ ቤት ያቀረበዉ የዳኝነት ጥያቄ ሁለት ናቸዉ፡፡አንደኛዉ የጡረታ መዉጫ ጊዜ አልደረሰም ስለተባለ ወደ ስራ እንዲመለስ የሚል ሲሆን ሁለተኛዉ ያልተከፈለዉ ደመወዝ

እንዲከፈል እንዲወሰን የሚል ነዉ፡፡የስር ፍርድ ቤትም ጉዳዩን አጣርቶ ተጠሪ አመልካችን ወደ ስራ እንዲመልስ የወሰነ ሲሆን ክፍያን በተመለከተ ግን ስህተቱ የተፈጠረዉ አመልካች የቅጥር ዉል ላይ የሞላዉ የትዉልድ ቀንና ዘመን ስህተት መሆኑ ስለተረጋገጠ ነዉ በሚል እና የጡረታና ማህበራዊ ኤጀንሲ ከወሰነ በኋላ በራሱ ጉድለት ወደ ስራ ባለመመለሱ ያልሰራበት ደመወዝ አይከፈለዉም የሚል ድምዳሜ ላይ መድረሱን መዝገቡ ያሣያል፡፡አመልካች አሁንም አጥብቆ የሚከራከረዉ የጡረታ ጊዜ ሳይደርስ ያሠናበተኝ ተጠሪ ስለሆነ የተቋረጠዉን ደመወዝ ሊከፈለኝ ይገባል በማለት ነዉ፡፡

በህግ በሌላ አኳኋን ካልተወሰነ በስተቀር ደመወዝ የሚከፈለዉ ለተሰራ ስራ ብቻ መሆኑን ነገር ግን ሰራተኛዉ ለስራ ዝግጁ ሆኖ ሳለ ለስራ አስፈላጊ የሆነዉ መሳሪያ ወይም ጥሬ እቃ ሳይቀርብ በመቅረቱ ወይም በሰራተኛዉ ጉድለት ባልሆነ ምክንያት ሳይሰራ ቢዉል ደመወዙን የማግኘት መብት እንዳለዉ የአሰሪና ሰራተኛ አዋጅ ቁጥር 1156/2011 አንቀጽ 54ላይ ተደንግጓል፡፡ከዚህም የምንገነዘበዉ አሰሪ ደመወዝ ለመክፍል የሚገደደዉ አንድም ሰራተኛዉ ስራ የመስራት ግዴታዉን የተወጣ ከሆነ ሲሆን በሌላ በኩል ሰራተኛዉ ለስራ ዝግጁ ሆኖ በአሰሪዉ ጉድለት ሳይሰራ ከቀረ ስለመሆኑ ነዉ፡፡በተያዘዉ ጉዳይ ያከራከረዉ ለጡረታ ደርሰሃል ተብሎ ከተጠሪ መ/ቤት ከተሰናበትበት ሐምሌ ወር 2011ዓ.ም ጀምሮ ጉዳዩ በፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ዉሳኔ እስከተሰጠበት ጊዜ ያለዉ ደመወዝ ክፍያ የሚመለከት ነዉ፡፡አመልካች በዚህ ጊዜ ዉስጥ ስራ ላይ እንዳልነበር አላከራከረም፡፡ስራ ላይ ያልተገኘዉ ተጠሪ በፈጸመዉ ጥፋት ወይም ስህተት ነዉ በማለት ሲሆን ፍሬነገር የማረጋገጥ እና ማስረጃ የመመዘን ስልጣን የተሰጠዉ የሥር ፍርድ ቤት የጡረታ መዉጫ የቀን አቆጣጠር ስህተት የተፈጠረዉ አመልካች ለተጠሪ ባቀረበዉ መረጃ ላይ የተፈጠረ ስህተት ስለመሆኑ ተጠሪ በተሻለ ሁኔታ ማስረዳቱን አረጋግጧል፡፡ስለዚህም አመልካች ስራ ላይ ያልተገኘዉ ተጠሪ ሆነ ብሎ በፈጸመዉ ድርጊት ወይም ስህተት መኖሩ እስካልተረጋገጠ ድረስ ከሐምሌ እስከ መስከረም ወር ሰራተኛዉ ላልሰራበት ጊዜ ደመወዝ የመክፈል ሃላፊነት የሚወስድበት ህጋዊ ምክንያት የለም፡፡በሌላ በኩል ጉዳዩ በማህበራዊ ዋስትና አጀንሲ በኩል ተጣርቶ ወደ ስራ እንዲመለስ ከተባለበት መስከረም 26 ቀን 2011ዓ.ም በኋላ ላለዉ ጊዜ ተጠሪ ወደ ስራ እንዲመለስ ጥሪ ተደርጎለት ከሐምሌ እስከ መስከረም ያለዉ ደመወዝ ካልተከፈለኝ በሚል ከተጠሪ ጋር በተፈጠረ አለመግባባበት ስራ ሳይጀምር እንደቆየ በስር ፍርድ ቤት የተረጋገጠ ፍሬነገር ጉዳይ ነዉ፡፡አመልካች ወደ ስራ እንዲመለስ ከተባለበት ቀን አንስቶ ስራዉን እየሰራ ሌላዉን የመብት ጥያቄ በህግ አግባብ መጠየቅ ሲገባዉ የበኩሉን ግዴታ እንዳልተወጣ እና

ይህንን ሁሉ ጊዜ ያልሰራበት ደመወዝ እንዲከፈል መጠየቁ ምክንያታዊነት የሌለዉ መሆኑን ያሣያል፡፡

ሲጠቃለል አመልካች የጡረታ ጊዜ ሳይደርስ ጡረታ እንዲወጣ የተደረገዉ ራሱ በሰጠዉ መረጃ ስህተት መነሻ መሆኑ ከመረጋገጡም ባሻገር ጉዳዩ ተጣርቶ ወደ ስራ እንዲመለስ ሲጠየቅም በጊዜዉ ስራ ሳይጀምር በራሱ ጉድለት ስራዉን ሳይሰራ ለቀረበት ጊዜ ተጠሪ ደመወዝ እንዲከፍል የሚገደድበት ህጋዊ ምክንያት አለመኖሩን በማረጋገጥ የሥር ፍርድ ቤቶች የሰጡት ዉሳኔ መሰረታዊ የህግ ስህተት የተፈጸመበት ነዉ የሚባልበት ምክንያት አልተገኘም፡፡በዚሁ አግባብ ተከታዩን ዉሳኔ ሰጥተናል፡፡

<u>ዉሳኔ</u>

1ኛ/የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት በመ/ቁ/75623 ላይ በ14/08/2012ዓ.ም የሰጠዉ ፍርድ እና ይህንኑ በማጽናት የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት በመ./ቁ/250131 ላይ በ13/04/2013ዓ.ም የሰጠዉ ብይን በፍ/ብ/ስ/ስ/ህግ ቁጥር 348/1 መሰረት ጸንቷል፡፡ 2ኛ/በዚህ ፍርድ ቤት ለተደረገዉ ክርክር ወጪና ኪሳራ ግራቀኙ የየራሳቸዉን ይቻሉ ብለናል፡፡

<u>መዝገቡ ተዘግቷል ይመለስ፡፡</u>

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

ሠ/ኃ

ማስታወሻ፡ - ይህ የሰበር ችሎት ውሳኔ ሰነድ ለጥናትና ምርምር ሥራ ወይም ለግንዛቤ እንጂ ለፍርድ አፈጻጸም ዓላማ አያገለግልም